

62
FI

FACTS

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

ISSN 1681-2174

Nuorten työntekijöiden turvallisuus – Neuvoja esimiehille

Johdanto

Työtapaturmat ovat 18–24-vuotiaiden keskuudessa 50 prosenttia yleisempiä kuin missään muussa ikäryhmässä eurooppalaisten tilastojen mukaan. Suuriin työtapaturmalukuihin on syynä muun muassa puutteellinen valvonta. Nuoret eivät tunne työtehtäviään, työympäristöään ja siihen liittyviä riskejä. Kokemattomuutensa takia he eivät todennäköisesti tiedosta riskejä tai kiinnitä niihin riittävästi huomiota. Alle 18-vuotiaiden työskentelyä koskevat myös tietyt erityisrajoitukset. Pehdytyksen lisäksi nuoret työntekijät tarvitsevat enemmän valvontaa kuin aikuiset. Tämä koskee niin työharjoittelussa olevia opiskelijoita kuin uusia työntekijöitä.

17-vuotias tyttö menetti osan sormestaan oltuaan uudessa kesätyössään vasta tunnin. Hänen sormensa murskautui piirakkakoneessa leipomossa, jossa hän oli töissä. Leipomon työsuojelussa oli puutteita; *esimies ei muun muassa tiennyt tytön käyttävän konetta, ennen kuin tapaturma oli sattunut.*

23-vuotias mies sai vakavia palovammoja joutuessaan kosketuksiin maalauspuuseen puhdistuksessa käytetyn palavan nesteiden kanssa. Yrityksessä todettiin turvallisuutta vaarantavia työtapoja, kuten vaarallisen pesuaineen pitäminen merkitsemättömissä, kannettomissa säiliöissä, ja *pehdytys ja valvonta oli puutteellista.*

16-vuotiaan nuoren jalat murtuivat ensimmäisenä työpäivänä, kun hän oli ollut työssä vajaat kaksi tuntia. Hän putosi 18-tonnisen jäteauton astinlaudalta ja tempautui jäteauton alle. Yrityksessä oli käytössä turvamenettelyjä, mutta niiden noudattamista ei valvottu riittävästi. *Erityisenä ongelmana oli valvonnan ja pehdytyksen puute.*

Työnantajan vastuulla olevat valvontajärjestelyt (*)

Työnantajan velvollisuus on huolehtia asianmukaisista nuorten työn valvonnan järjestelyistä. Tätä varten on laadittava riskinarviointi, jossa selvitetään nuorten erityiset riskit ja tarvittavat ehkäisytoimet, joihin kuuluu myös valvonta.

Jos toimit esimiehenä, työnantajasi kuuluu

- tarjota sinulle riittävästi koulutusta nuorten työntekijöiden työskentelyyn liittyvistä riskeistä ja valvontatoimista, nuorten työtehtäviä koskevista rajoituksista ja valvonnasta, esimerkiksi siitä, mitkä työvaiheet vaativat jatkuvaa valvontaa
- pehdyttää sinut nuorten kanssa työskentelyyn liittyviin terveys- ja turvallisuusongelmiin ja valvojan rooliin
- varmistaa, että ymmärrät roolisi ja sen, mitä sinulta odotetaan ja miten valvontatehtäviä on hoidettava

- tarjota sinulle riittävästi aikaa ja valtuuksia valvontatehtäviesi hoitamiseen
- varmistaa, että sinulla on tarvittavat työsuojeluvalmiudet niissä työvaiheissa, joita valvot
- järjestää sinulle mahdollisuus ilmoittaa eteenpäin nuoren työntekijän turvallisuuteen liittyvistä ongelmista ja ehdottaa parannuksia esimerkiksi valvontajärjestelyihin.

Esimiehenä avainasemassa

Esimiehen tärkeänä tehtävänä on huolehtia nuorten terveydestä ja turvallisuudesta monin eri tavoin

- varmistamalla, että työssä noudatetaan turvallisia käytäntöjä
- selittämällä niiden merkitys
- toimimalla itse hyvänä esimerkkinä
- edistämällä omalta osaltaan turvallisuuskulttuuria
- palkitsemalla turvallisesta käyttäytymisestä.

Nuorilla ei ehkä ole paljon kokemusta, mutta on silti tärkeää kysyä aktiivisesti heidän mielipidettään ja kannustaa heitä osallistumaan työsuojeluasioihin. Työpaikalla tulisi olla käytössä riskinarviointiin perustuvia järjestelyjä nuorten työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Toimenpiteiden toimivuutta on syytä seurata, ja niitä saattaa olla aiheellista tarkistaa silloin, kun tapahtuu muutoksia. Esimiehenä sinun tulisikin ilmoittaa pienimmistäkin ongelmista ja muutoksista ja kannustaa nuoria tekemään samoin.

(*) Lisätietoja on tiedotteessa "Nuorten työntekijöiden turvallisuus – Neuvoja työnantajille".

Nuorta työntekijää valvovan esimiehen kuuluu ⁽²⁾

arvioida harjoittelijan kyvyt ja pätevyys työtehtäviin;

tunnistaa vaaratekijät, jotka saattavat aiheuttaa nuoren loukkaantumisen; nuoret ovat haavoittuvampia ja saattavat tarvita tiiviimpää valvontaa kuin muut työntekijät;

ottaa käyttöön tehokkaat varotoimet tapaturmien ehkäisemiseksi; niitä ovat esimerkiksi suojukset, kaiteet, kiellot, tarkastukset, pistokokeet, tiedotus, perehdytys ja valvonta;

parantaa ja yksinkertaistaa työmenetelmiä turvallisuuden kannalta jatkuvasti;

neuvoa ja opastaa hyvissä työkäytännöissä;

näyttää oikeat työtavat, tarvittaessa perusteellisesti ja rauhallisesti;

jakaa työtehtävät kunkin nuoren kykyjen mukaisesti ja valvoa heitä suoraan niin kauan, kunnes he ovat päteviä tehtäviin;

tarkistaa, ovatko he ymmärtäneet työmenetelmän ja tarvittavat varotoimet;

tarkkailla nuoren suoriutumista tehtävästä ja näyttää se tarvittaessa uudestaan, jotta se tulee varmasti ymmärretyksi;

kuunnella nuorta, neuvotella ja jakaa ajatuksia heidän kanssaan esimerkiksi ottamalla heidät mukaan riskinarviointiin;

ilmoittaa nuorille, keitä he voivat pyytää neuvoa sinun poissa ollessasi ja miten heidän tulee toimia ollessaan epävarmoja;

varmistaa, että he ovat tietoisia siitä, miten hätätilanteissa toimitaan;

antaa kirjalliset ohjeet turvallisista työmenetelmistä ja työssä käytettävistä henkilönsuojaimista;

juurruttaa oikeita arvoja, selittää työterveyden ja työturvallisuuden merkitystä, kannustaa oikeisiin asenteisiin, lisätä tietoisuutta ja toimia itse hyvänä esimerkkinä;

motivoida, ystävystyä, avustaa ja opastaa;

johtaa, organisoida ja tarvittaessa ohjata.

Alle 18-vuotiaita koskevat rajaukset ⁽³⁾

Esimiehenä sinun on tiedettävä, että on tiettyjä työtehtäviä, joita valvonnassasi oleville nuorille ei saa antaa.

Pääsääntöisesti alle 18-vuotiaita EI saa käyttää töissä

- jotka vaativat heiltä kohtuutonta ruumiillista tai henkistä ponnistusta;
- joissa he altistuvat myrkyllisille tai syöpää aiheuttaville aineille;
- joissa he altistuvat säteilylle;
- joihin liittyy äärimmäistä kuumuutta, melua tai värinää;
- jotka sisältävät sellaisia riskejä, joita nuoret eivät kykene tunnistamaan tai välttämään kokemuksen tai koulutuksen

(2) Mukautettu Learning Skills Councilin ja ROSPA:n (Royal Society for Prevention of Accidents) ohjeista.

(3) Vähimmäisvaatimuksista säädetään neuvoston direktiivissä 94/33/EY nuorten työntekijöiden suojelusta. Oman jäsenvaltion lainsäädäntö saattaa olla tiukempi esimerkiksi nuorten työssäkäynnin ikärajojen ja nuorilta kiellettyjen työtehtävien osalta, joten on tärkeää olla selvillä kansallisista säännöksistä.

(4) Mukautettu ROSPA:n ohjeista.

puutteen vuoksi tai siksi, etteivät he osaa kiinnittää tarpeeksi huomiota turvallisuuteen.

Tiedotteessa "Nuorten suojeleminen työpaikalla" on tarkempia tietoja työtehtäviin ja työaikoihin liittyvistä ikärajoituksista sekä ammatillista koulutusta koskevista erityispiirteistä. Jos olet epävarma nuoren työhön liittyvästä asiasta, ota se esille työnantajasi kanssa. Ota selvää kansallisista vaatimuksista.

Työnohjaus

Jotkin työnantajat osoittavat nuorelle työnohjaajan. Ohjaajan vastuulla on huolehtia nuoresta ja opastaa tätä työssä. Hänen tehtävänsä on ⁽⁴⁾

- opettaa oikeita työtapoja nuoren valmentamiseksi työelämää varten. Jos käytät työssäsi oikeita, sinulla ehkä on tarvittava tietämys ja taidot ratkoa siitä koituvat ongelmat, mutta nuorella ei ole.
- kannustaa nuorta osallistumaan, kysymään työhön liittyvistä riskeistä ja varotoimista ja keskustelemaan ja ilmoittamaan havaitsemistaan vaaroista. Kanavoi oikein nuoren halu miellyttää.
- vakuuttaa nuorelle, että on oikein sanoa "ei", jos on epävarma tehtävästä.
- teroittaa oikeutta työvarusteiden käyttöön.

22-vuotias vuokratyöntekijä joutui junan töytäisemäksi ja kuoli työskennellessään vilkkaasti liikennöidyllä rautatielinjalla. Opiskelija oli tehnyt vasta muutaman työvuoron ja saanut pelkän peruskoulutuksen rataturvallisuudesta. Turvallisuusmenettelyt ja valvonta olivat puutteellisia. Tapauksen jälkeen työvoimanvuokrausyritys toteutti muutoksia muun muassa ottamalla käyttöön työnohjausjärjestelmän, jonka avulla voidaan seurata uusien työntekijöiden edistymistä.

Lisätietoja nuorista työntekijöistä on viraston sivustolla:

<http://ew2006.osha.eu.int/>

Nuoria työntekijöitä koskeva Suomen lainsäädäntö löytyy työministeriön nettiosoitteesta:

http://www.mol.fi/mol/fi/02_tyosuhteet_ja_lait/01_tyosuhteet/06_nuoret/index.jsp

ja työsuojelupiirin nettisivustolta:

http://www.tyosuojelu.fi/fi/nuoret_tyontekijat/58

Yleistä tietoa työsuojelusta löytyy Työturvallisuuskeskuksen sivustolta:

<http://www.tyoturva.fi/>

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

Gran Vía 33. E-48009 Bilbao

P. (34) 944 79 43 60, f. (34) 944 79 43 83

Sähköposti: information@osha.eu.int

© Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto. Jäljentäminen on sallittua, mikäli lähde mainitaan. Printed in Belgium, 2006.